

ÇOCUKLARA PROBLEM(SORUN) ÇÖZME BECERİLERİ NASIL ÖĞRETİLİR?

Problem çözme, belli bir durum çerçevesinde düşünebilme, ne yapılacağına ve nasıl yapılacağına karar verebilme, eldeki imkânları kullanabilme ve bu yolla çözüme ulaşmaktır. Daha geniş tanımla problem çözme, problemin tanımlanması, probleme ve çözümüne ilişkin bilgilerin toplanması, en uygun çözüm yolunun uygulamaya konulması ve sonucun değerlendirilmesidir. Problemlerin çözümü için bireyin bazı becerilere sahip olması gerekir. Bu becerilerden en önemlileri eleştirel düşünme, planlama ve organize etme, gözden geçirme ve değerlendirmedir.

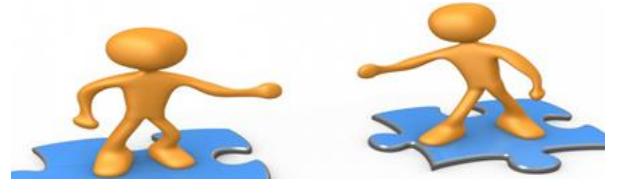
Peki, çocukların problemlerini kim çözecek? Anne babaların görevi çocukların problemlerini çözmek midir yoksa onlara problem çözmeyi öğretmek gençlik ve erişkinlik döneminde kendine güvenen sağlıklı birer birey olmalarını sağlamak mıdır?

Problem, hayatın doğal unsurlarından biridir ve çocuklar büyürken birçok problemle karşılaşır. Bu problemler akademik başarı, arkadaşlık ilişkileri gibi önemli problemler olabileceği gibi "Bugün ne giymem gerekir?" gibi daha ufak problemler de olabilir. Ebeveynler, öğretmenler ve diğer yetişkinler sorunları olduğunda ya da karar verirken her zaman çocukların yanında olamazlar. Bu yüzden, yaşamın ilk yıllarından itibaren çocukların kendi sorunlarını çözebilme yetilerini kazanabilmesi çok önemlidir.

Kendi problemini çözmeyi öğrenemeyen çocuklarda başka sorunlar da ortaya çıkabilecektir. Örneğin; arkadaşlarıyla olan ilişkisindeki problemi çözemeyen çocuk okulu sevmemeye, okula gitmek istememeye ve başarısız olmaya başlayabilir. Bazı

çocuklar arkadaşlarıyla ilişkilerini problemini çözemediği için bu sıkıntılarını karın ağrısı, baş ağrısı gibi fiziksel bulgularla dile getiriyor olabilirler. Daha da önemlisi bir çocuk arkadaşının elindeki oyuncak almanın tek yolunun onunla kavga etmek olduğu gibi yanlış bir çözüm yolu da bulmuş olabilir. Kendi problemlerini çözemeyen çocuklar yeni şeyleri denemekten de kaçınırlar. Ama kendi problemlerini çözen çocuklar daha mutlu, daha bağımsız, kendilerine daha güvenli çocuklar olacaklardır ve gelecekte de hayal kırıklığına uğrama, cesaretlerini kaybetme gibi durumlarla daha az karşılaşacaklardır.

2 yaş öncesi çocuklar gelişim dönemleri nedeniyle problem çözmeyi beceremeyebilir. Ama 2 yaşından itibaren deneyimledikleri şeyleri kullanarak problemleri çözmeye başlarlar. 5-6 yaşına gelmiş bir çocuksa artık kendi başına problem çözme ve sorunlarını dile getirme yeteneğine sahiptir. Bu dönemlerde problemlerini çözmeyi öğrenen çocuklar, bu becerilerini akademik alanda ve ilişkilerinde de kullanacaklardır. Bu nedenle çocuklara küçük yaştan itibaren problem çözmeyi ve problemlerle baş etmeyi öğretmemiz gerekir.

Küçük yaşlardan itibaren çocukların problem çözmeyi öğrenmesi için ailelerin yapabileceği şeyler vardır:

- Yapılması gereken en önemli şey çocuk bir problemle sorunla karşılaştığı zaman çözmek için acele etmeyin. Onun sorunu anlaması ve çözüm bulması için zaman tanıyın.
- Kaç yaşında olursanız olun bir problemi çözenin temel yolu o problemi tanımlamaktır. Bu nedenle çocuk bir sorunla karşılaştığı zaman öncelikle onunla konuşun ve sorunun ne olduğunu birlikte anlamaya çalışın. Örneğin; çocuğunuz arkadaşıyla hangi oyunu oynaması gerektiği konusunda tartışıyor ve siz de bu tartışmadan hoşlanmıyorsunuz. Hemen araya girerek bir çözüm üretmeyin. Onlara "Tamam biraz senin istediğini oynayın, sonra biraz da onun istediğini oynarsınız." gibi bir çözüm vermeyin. Onun yerine eğer birbirlerine

fiziksel zarar vermiyorlarsa uzaktan biraz izleyin. Zaman tanımanıza rağmen hala aralarındaki sorunu çözemedilerse onlara yine çözüm sunmak yerine kendilerinin çözüm bulmalarını sağlayacak sorular yöneltebilirsiniz:

- **Sorun ne:** İkiniz de farklı oyunlar oynamak istiyorsunuz?
- **Sorunun çözümü ne:** “Peki bu sorunu nasıl çözebilirsiniz? Aklınıza neler geliyor? Ne yapılırsa her ikinizde bu durumda mutlu olabilirsiniz?” gibi açık uçlu sorular onları düşündürmeye ve çözüm yolu bulmaya yöneltecektir. Çocukların bu yetilerini geliştirmeleri için bulduklarını çözüm yollarını onlarla tartışın. “Peki, bu yöntemi denerseniz sonunda ne olabilir?” gibi açık uçlu sorularla tartışmasını sağlayın. Buldukları çözüm yolları için teşvik edin ve cesaretlendirin. Çocukların çözüm yollarını takdir etmek, onları cesaretlendirecektir ve daha iyi, daha yeni çözüm yolları bulmaya çalışacaklardır.

- Öğrenmenin en iyi yöntemlerinden bir tanesi deneme yanılma yöntemidir. O nedenle çocuklarınızın buldukları çözümleri denemelerine ve gerekiyorsa yanılarak olumsuzluklarla da yüzleşmelerine izin vermeniz gerekir. Eğer çocuğun bulunduğu çözüm yöntemi ona çok zarar vermeyecek bir yöntemse denemesine müsaade edin. Bu deneme sonucunda o çözüm yolu işe yaramayabilir. Ama çocuğunuzun bununla

da yüzleşmesi gerekir. Sonra da çocukla niçin bu çözüm yolunun işe yaramadığını tartışmanız yararlı olacaktır. Böylece deneme yanılmalar ve tecrübeler yeni ve daha iyi çözüm yolları için ona düşünme fırsatı verecektir.

- Çocuklar iyi birer gözlemcidir. Gözlemedikleri şeylerden edindikleri bilgileri daha sonra problem çözmek için kullanırlar. Önemli olan onlara gerekli malzemeyi ve zamanı ayırabilmektir. Problem çözme yeteneğini geliştirebilmek için çocuğunuza ayırdığınız zamanda örneğin; masal kahramanlarının karşılaştıkları sorunları nasıl çözdüğünü onunla birlikte tartışabilir, yeni çözüm yolları bulması için onu teşvik edebilirsiniz.
- Problem çözme becerisi merak duygusuyla da ilişkilidir. Bu nedenle merak ettiklerini hemen onlara söylemek yerine cevabını bulmaları için ona destek olabilir, teşvik edebilir, birlikte deneyler yaparak sonuca ulaşabilirsiniz.
- Problem çözme becerisinin gelişiminde hayal gücü önemlidir. Örneğin; evin içinde bir kamp alanı yapmak isteyen çocuğunuza bir çadır alıp evin ortasına koymak yerine sandalyelerden, örtülerden, battaniyelerden nasıl bir kamp alanı yapabileceğini birlikte paylaşarak, deneyerek göstermek onun problem çözme becerisini artıracaktır.

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Servisi

Düzenleyen:
Sema CEYRAN
Psikolojik Danışman

Prof. Dr. Bengi SEMERCİ' nin “Çocuklara Problem Çözme Becerileri Nasıl Öğretilir?” videosundan yararlanılarak hazırlanmıştır.